

Pycha, Strach, Chciwość

Artykułem Profesora Andrzeja K. Koźmińskiego **PAUza** podejmuje dziś ważny temat prywatnego sponsoringu badań naukowych, który w świecie bywa ważnym źródłem finansowania nauki, a w Polsce praktycznie nie istnieje. Zapewne wkrótce głos zabiorą inni fachowcy, aby zidentyfikować bariery stawiane potencjalnym sponsorom przez historię, obyczaje i legislację.

Andrzej Białas:
– Musimy przełamać
amatorszczyznę,
która przestała wystarczać.

fol. Andrzej Kobos

Warto więc przypomnieć pewne ustalenia, które – na podstawie wieloletnich studiów – ogłosił kilka lat temu Profesor Maciej Grabski. Okazuje się, że **są trzy główne powody finansowania badań naukowych przez władców i sponsorów: pycha, strach i chciwość.**

Pycha, gdyż władca liczy, że odkrycia naukowe jego poddanych przyniosą krajowi (a więc i jemu) sławę, a sponsor na to, że odkrycia naukowe, które finansuje przyniosą mu nieśmiertelność (jest to zresztą nadzieja uzasadniona, znakomitym przykładem może być Alfred Nobel). **Strach**, bo władca boi się innych władców (dlatego zimna wojna była tak korzystna dla fizyki) i boi się chorób, w czym zresztą nie różni się od sponsora (i dlatego dziś plon zbierają biologia i medycyna). Wreszcie **chciwość**, bo sponsor chce osiągnąć wyższy zysk niż konkurencja, i liczy (słusznie), że nauka mu w tym pomoże.

Dlatego, konkluduje Profesor Grabski, złudna jest nadzieja, że apelując do **mądrości** władców lub sponsorów możemy coś uzyskać dla nauki.

Co więc robić? Tego Profesor nie mówi, ale sprawa jest oczywista: dla dobra nauki należy skutecznie podsycać u naszych władców i sponsorów te właśnie uczucia. Przypuszczalnie **pychę** najlepiej podsycać pochlebstwem, **strach** – katastroficzną futurologią, a **chciwość** – rozwijaniem mirażu wielkich zysków i wzrostu gospodarczego.

Obserwuję z radością, że są już w Polsce uczeni, którzy czynnie zaangażowali się w tę ważną działalność. Ale to za mało. Poważne podejście wymaga, aby do sprawy podejść w sposób naukowy. Może więc powołać Instytut, który zajmie się opracowaniem skutecznych metod pobudzania **pychy**, **strachu** i **chciwości** u naszych polityków (bo to oni głównie decydują o finansowaniu nauki, co przyznaje również Profesor Koźmiński). Trudne to zadanie, bo to ludzie skromni, nieustraszeni i odporni na pokusy finansowe. Ale próbować trzeba. Dobrze byłoby też wprowadzić obowiązkowe kursy w tej dziedzinie dla doktorantów i kształcenie

podyplomowe dla pracowników (w tym zwłaszcza dla starszych profesorów). Musimy bowiem wreszcie przełamać amatorszczyznę, która najwyraźniej przestała wystarczać.

ANDRZEJ BIAŁAS

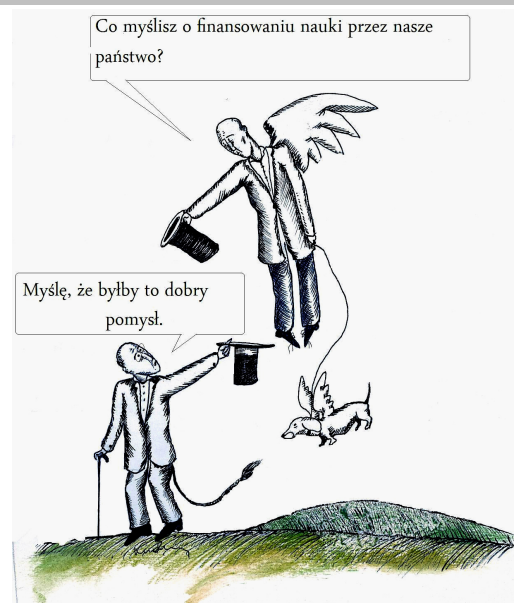
zaPAU

Zasłyszane

Adam Strzałkowski: - Oto jedna z licznych anegdot o Profesorze Henryku Niewodniczańskim:

Kiedyś wracaliśmy z Ameryki w piątek wieczorem, samolotem TWA. Podali kolację, jakieś wędliny, mięsa – wtedy jeszcze kolacje w samolotach były lepsze. Na tacce dostrzegłem zwiniętą karteczkę. Rozwinąłem ją i przeczytałem, że arcybiskup Nowego Jorku, kardynał Spellman, udziela pasażerom podróżującym TWA dyspensy od piątkowego postu. Zajrzałem przez oparcie, gdyż Profesor siedział przede mną, i zauważyłem, że wcina te mięsa, a karteczka na jego tacy pozostaje zwinięta. Nachyliłem się i zapytałem: *Pan Profesor je w piątek mięso?* A Profesor: *Tak, Kulego, ponieważ ja już przesunąłem zegarek na czas europejski.* Zwracam więc jego uwagę: *No to niech Pan Profesor przeczyta sobie tę karteczkę.* Rozwinął, przeczytał i powiedział do mnie uradowany: *Kulego, to ja mogę z powrotem przesunąć zegarek!* Ja wtedy doskonale sobie wyobraziłem Pana Boga, który się na to ubawiony uśmiecha.

Z teki Sebastiana Kudasa

PAUza Akademicka - Tygodnik Polskiej Akademii Umiejętności i środowiska naukowego. Rada Redakcyjna: Andrzej Białas, Aleksander Koj, Stanisław Rodziński, Adam Strzałkowski, Andrzej Szczeklik, Piotr Sztompka, Jerzy Vetulani, Jerzy Wyrozumski, Franciszek Ziejka. Redakcja: Marian Nowy - redaktor naczelny (marian.nowy@gmail.com), Andrzej Kobos - z-ca red. naczelnego, Agnieszka Chudecka - fotokład, Anna Michalewicz - dyrektor administracyjny. Adres dla korespondencji: Polska Akademia Umiejętności, 31-016 Kraków, ul. Sławkowska 17, www.pauza.krakow.pl, pauza@pau.krakow.pl.

Redakcja zastrzega sobie prawo skracania artykułów i korespondencji oraz zaopatrywania ich własnymi tytułami.

Artykułów niezamówionych redakcja nie zwraca.